

KẾT QUẢ VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM TRONG XÂY DỰNG, CƯỜNG CỐ HỆ THỐNG CHÍNH TRỊ Ở CƠ SỞ CỦA TỈNH PHÚ THỌ

BÙI MINH CHÂU*

Những năm qua, công tác xây dựng Đảng, xây dựng hệ thống chính trị ở cơ sở của tỉnh Phú Thọ luôn được cấp ủy các cấp quan tâm, thực hiện có hiệu quả. Năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức cơ sở đảng không ngừng được nâng lên, chất lượng, hiệu quả hoạt động của chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân có nhiều chuyển biến tích cực, góp phần củng cố khối đại đoàn kết toàn dân và thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ chính trị của địa phương.

PHÚ THỌ là tỉnh miền núi, có diện tích tự nhiên 3.534,6km², dân số gần 1,4 triệu người, với 21 dân tộc anh em cùng chung sống. Toàn tỉnh có 13 đơn vị hành chính cấp huyện, gồm 11 huyện, 1 thành phố và 1 thị xã; 277 xã, phường, thị trấn, trong đó có 215 xã, thị trấn miền núi, 50 xã đặc biệt khó khăn và an toàn khu. Hiện nay, Đảng bộ tỉnh có 18 đảng bộ trực thuộc, với 777 tổ chức cơ sở đảng, trong đó có 277 đảng bộ xã, phường, thị trấn, 5.505 chi bộ trực thuộc đảng ủy cơ sở và gần 104.000 đảng viên. Nhiệm kỳ 2015 - 2020, toàn tỉnh có 6.743 cấp ủy viên cơ sở và 5.834 cán bộ, công chức cấp xã.

Những năm trước đây, do đặc thù có tới 78,7% số xã, thị trấn miền núi, nhiều xã ở vùng sâu, vùng xa, điều kiện kinh tế - xã hội khó khăn, kết cấu hạ tầng thấp kém, trình độ dân trí không đồng đều, đội ngũ cán bộ cấp cơ sở chưa được quan tâm xây dựng, kiện toàn nên hệ thống chính trị ở cơ sở của tỉnh còn nhiều bất cập. Các cấp ủy chưa nhận thức sâu

sắc về vai trò, trách nhiệm của mình trong đổi mới và nâng cao chất lượng hệ thống chính trị ở cơ sở. Ở một số nơi, vai trò lãnh đạo của tổ chức cơ sở đảng chưa được phát huy; hiệu lực quản lý, điều hành của chính quyền còn yếu; một số nơi, nội bộ thiếu thống nhất, cán bộ chủ chốt mất đoàn kết, vi phạm nguyên tắc tập trung dân chủ trong công tác và sinh hoạt đảng, vi phạm chính sách, pháp luật của Nhà nước, chưa tôn trọng và phát huy quyền dân chủ của nhân dân. Quy chế làm việc của một số cấp ủy chưa được xây dựng kịp thời, hoặc có quy chế nhưng thực hiện chưa nghiêm túc. Trong lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy còn chông chéo, có hiện tượng buông lỏng lãnh đạo hoặc bao biện, làm thay. Công tác cán bộ ở một số cơ sở nhìn chung còn chưa đồng bộ, không đồng đều, chưa chú ý tới công tác tạo nguồn, quy hoạch cán bộ. Nội dung sinh hoạt chi bộ ở một số tổ chức

* Ủy viên Trung ương Đảng, Bí thư Tỉnh ủy, Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh Phú Thọ

cơ sở đảng còn đơn điệu. Hiệu quả hoạt động của hội đồng nhân dân và tổ đại biểu hội đồng nhân dân còn hạn chế. Nội dung các kỳ họp của hội đồng nhân dân xã, phường, thị trấn chưa toàn diện; chất lượng, hiệu quả giám sát chưa cao. Công tác quản lý, điều hành của ủy ban nhân dân còn một số lĩnh vực chưa cụ thể. Nội dung, phương thức hoạt động của ủy ban Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân chậm được đổi mới, còn mang tính “hành chính”, “khô cứng”, thiếu chiều sâu; sức thu hút tập hợp hội viên, đoàn viên chưa cao.

Nhận thức rõ vị trí, tầm quan trọng của hệ thống chính trị ở cơ sở, Ban Thường vụ Tỉnh ủy Phú Thọ đã xây dựng và triển khai một số giải pháp để khắc phục tình trạng yếu kém nêu trên. Đặc biệt, trên cơ sở quán triệt Nghị quyết số 17-NQ/TW, ngày 18-3-2002, của Ban Chấp hành Trung ương khóa IX, về *“Đổi mới và nâng cao chất lượng hệ thống chính trị ở cơ sở xã, phường, thị trấn”*, Tỉnh ủy đã xây dựng chương trình hành động với các mục tiêu cụ thể, tập trung giải quyết 3 nội dung quan trọng mà Nghị quyết đề ra; đồng thời triển khai 6 nội dung là: Chính đồn Đảng gắn với chỉ đạo thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XI *“Một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay”*, Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII *“Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ”*, Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị *“Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”* và đẩy mạnh cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; tiến hành nghiêm túc việc kiểm điểm, đánh giá, phân loại chất lượng tổ chức cơ sở đảng, đảng viên và cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp hằng năm; nâng cao chất lượng, hiệu quả cuộc đấu tranh chống lãng phí, thực hành tiết kiệm; nâng cao chất

lượng sinh hoạt của tổ chức đảng, bảo đảm tính lãnh đạo, tính giáo dục và tính chiến đấu; xây dựng quy hoạch cán bộ gắn với đào tạo, bồi dưỡng và bố trí, sắp xếp cán bộ.

Cùng với đẩy mạnh thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, giữ vững quốc phòng, an ninh trên địa bàn, công tác xây dựng Đảng về tổ chức, nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức cơ sở đảng cũng được cấp ủy các cấp quan tâm chỉ đạo. Theo đó, tập trung đổi mới nội dung, phương thức lãnh đạo, chú trọng xây dựng và củng cố các đảng bộ, chi bộ cơ sở; thực hiện *“Phát triển kinh tế là trung tâm, xây dựng Đảng là then chốt, xây dựng đời sống văn hóa là nền tảng”*. Sau mỗi kỳ đại hội, hầu hết các đảng ủy đều xây dựng mới hoặc rà soát, sửa đổi, bổ sung và hoàn thiện quy chế làm việc, trong đó xác định rõ hơn trách nhiệm của tập thể cấp ủy và của mỗi cấp ủy viên, mối quan hệ phối hợp giữa tổ chức đảng và các tổ chức trong hệ thống chính trị, khắc phục cơ bản tình trạng chông chéo, không rõ trách nhiệm của các tổ chức trong hệ thống chính trị ở cơ sở. Từ đó, tạo cho cán bộ, đảng viên ý thức tự giác, tự rèn luyện, phấn đấu, nâng cao chất lượng tự phê bình và phê bình, giữ nghiêm kỷ luật của Đảng.

Các huyện ủy, thành ủy, thị ủy đều có quy chế thống nhất về thời gian sinh hoạt của chi bộ; tập trung chỉ đạo kiện toàn tổ chức các chi bộ, chú trọng phát triển Đảng ở các thôn, bản, trường học, trạm y tế chưa có hoặc còn ít đảng viên. Đồng thời, gắn công tác xây dựng tổ chức cơ sở đảng trong sạch, vững mạnh và củng cố cơ sở đảng yếu kém với xây dựng, củng cố các tổ chức trong hệ thống chính trị ở cơ sở. Việc đánh giá, phân loại chất lượng tổ chức cơ sở đảng và đảng viên hằng năm đều bám sát nội dung hướng dẫn của Ban Tổ chức Trung ương và văn bản cụ thể hóa của Tỉnh ủy. Việc đánh giá, phân loại đó ngày càng sát hợp với thực tiễn và đi vào nền nếp. Năm 2017, số tổ chức cơ sở đảng

yếu kém giảm từ 2,27% (năm 2008) xuống còn 0,21%. Việc thực hiện chủ trương bí thư cấp ủy đồng thời là chủ tịch hội đồng nhân dân; bí thư cấp ủy đồng thời là thủ trưởng cơ quan, đơn vị được Ban Thường vụ Tỉnh ủy chỉ đạo chặt chẽ, đồng bộ ở cả 3 cấp, đã phát huy và thể hiện rõ hơn vai trò lãnh đạo toàn diện của cấp ủy, nhất là vai trò, trách nhiệm của người đứng đầu cấp ủy, khắc phục tư tưởng trông chờ, ỷ lại hoặc buông lỏng vai trò lãnh đạo của Đảng đối với chính quyền, cơ quan, đơn vị. Đầu nhiệm kỳ 2015 - 2020, toàn tỉnh có 100% số bí thư cấp ủy cấp huyện là chủ tịch hội đồng nhân dân cấp huyện; 262/277 bí thư cấp ủy cấp xã là chủ tịch hội đồng nhân dân cấp xã.

Để thực hiện việc sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị theo hướng tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, ngày 22-5-2017, Ban Thường vụ Tỉnh ủy ban hành Kết luận số 49-KL/TU *"Về việc sắp xếp, kiện toàn cán bộ tại các khu dân cư và chủ tịch hội nông dân tại các phường, thị trấn"*. Theo đó, mỗi khu dân cư bố trí không quá 4 người để đảm nhiệm các chức danh không chuyên trách; bố trí chức danh bí thư chi bộ hoặc phó bí thư chi bộ kiêm trưởng khu dân cư; công chức của văn phòng ủy ban nhân dân cấp xã kiêm nhiệm vụ của văn phòng đảng ủy xã; không bố trí chức danh chủ tịch hội nông dân chuyên trách ở các phường, thị trấn nơi không còn hoặc còn ít hộ nông dân làm nông nghiệp; không bố trí chức danh chi hội trưởng chi hội nông dân ở các khu dân cư thuộc các phường, thị trấn. Đến nay, toàn tỉnh có 1.385/2.887 khu dân cư đã sắp xếp, kiện toàn được bí thư chi bộ kiêm trưởng khu, 1.190 phó bí thư chi bộ kiêm trưởng khu; 11 chi ủy viên kiêm trưởng khu; số người hoạt động không chuyên trách tại khu dân cư giảm từ 32.200 người (năm 2016) xuống còn 14.267 người (giảm 17.933 người).

Đi đôi với việc đổi mới nội dung và phương thức lãnh đạo của các tổ chức cơ sở

đảng, Tỉnh ủy Phú Thọ còn chỉ đạo tập trung đổi mới, nâng cao chất lượng hoạt động của chính quyền cơ sở. Theo đó, các tổ chức trong hệ thống chính quyền đều bổ sung quy chế hoạt động của mình, trong đó xác định rõ chức năng, nhiệm vụ và trách nhiệm của tổ chức, cá nhân, gắn với quy định cụ thể về mối quan hệ làm việc. Trong công tác chỉ đạo, điều hành của chính quyền cơ sở, tập trung vào 2 khâu có tính đột phá, đó là xây dựng kết cấu hạ tầng, cải cách thủ tục hành chính nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội địa phương và thường xuyên chăm lo xây dựng, củng cố chính quyền trong sạch, vững mạnh, đi đôi với khắc phục sự yếu kém trong quản lý, điều hành. Tập trung chỉ đạo nâng cao chất lượng đại biểu hội đồng nhân dân và các thành viên ủy ban nhân dân trong cuộc bầu cử hội đồng nhân dân nhiệm kỳ 2016 - 2021; đồng thời nhanh chóng sắp xếp tổ chức, ổn định cán bộ sau bầu cử để bộ máy chính quyền sớm đi vào hoạt động. Nhờ đó, hoạt động của hội đồng nhân dân ở cơ sở có chuyển biến tích cực, nội dung các kỳ họp được cải tiến cho sát với tình hình địa phương, từng bước đáp ứng được nguyện vọng của nhân dân. Mối quan hệ phối hợp giữa hội đồng nhân dân, ủy ban nhân dân và Mặt trận Tổ quốc ngày càng được tăng cường nên đã phát huy được tính chủ động, sáng tạo và hiệu lực trong quản lý, điều hành. Việc thực hiện Quy chế Dân chủ ở cơ sở và công tác kiểm tra, giám sát, sơ kết thực hiện Quy chế được thực hiện nghiêm túc, có chất lượng; việc đối thoại trực tiếp giữa người đứng đầu cấp ủy, chính quyền các cấp hằng năm không chỉ tác động tích cực đến phát triển kinh tế, ổn định chính trị mà còn khắc phục một bước tệ quan liêu, cửa quyền, tạo điều kiện để cán bộ sát dân, gần dân, được dân tin nhiệm, qua đó tạo được sự nhất trí cao trong Đảng và sự đồng thuận trong xã hội.

Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân xây dựng được quy chế hoạt động, xác định rõ hơn chức năng, nhiệm vụ và hoạt

động ngày càng đi vào chiều sâu, bám sát và triển khai có hiệu quả các chương trình hành động thực hiện các chỉ thị, nghị quyết của Đảng, Nhà nước và của cấp trên; phối hợp thực hiện tốt cuộc vận động *"Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư"*, các hoạt động từ thiện, *"đền ơn đáp nghĩa"*. Nhiều phong trào, cuộc vận động do Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân tổ chức được lồng ghép hợp lý, với hình thức tổ chức và hoạt động linh hoạt nên đã thu hút được mọi người tự giác tham gia.

Công tác xây dựng đội ngũ cán bộ cấp cơ sở được cấp ủy các cấp đặc biệt quan tâm. Trước hết, tiến hành rà soát, đánh giá thực trạng đội ngũ cán bộ trong hệ thống chính trị xã, phường, thị trấn, trên cơ sở đó điều chỉnh, bổ sung quy hoạch cán bộ cấp cơ sở đến năm 2020 và căn cứ vào quy hoạch để sắp xếp, điều động, luân chuyển, bổ nhiệm cán bộ, giới thiệu cán bộ ứng cử và tái cử. Đồng thời, xây dựng kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ nói chung và cán bộ xã, phường, thị trấn nói riêng; tiến hành luân chuyển một số cán bộ lãnh đạo các phòng, ban, ngành, đoàn thể nhân dân cấp huyện xuống cơ sở. Từ năm 2008 đến nay, có trên 2.700 cán bộ đương chức và cán bộ dự nguồn ở các xã, phường, thị trấn được cử đi đào tạo bậc đại học; 83 cán bộ là trưởng, phó các phòng, chuyên viên cấp huyện được luân chuyển đến làm bí thư và phó bí thư đảng ủy, chủ tịch và phó chủ tịch ủy ban nhân dân xã, phường, thị trấn; 538 sinh viên tốt nghiệp đại học, cao đẳng được tiếp nhận về công tác tại các xã, phường, thị trấn.

Các cấp ủy và các ngành cấp trên cơ sở đã đổi mới và tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo đối với hệ thống chính trị xã, phường, thị trấn, nhất là những nơi có nhiều khó khăn. Phương thức lãnh đạo, chỉ đạo và phong cách làm việc có sự chuyển biến theo hướng sâu sát cơ sở, giải quyết công việc tại cơ sở, giảm bớt giấy tờ và bước đầu khắc

phục được tình trạng phiền hà, sách nhiễu nhân dân. Cấp ủy, tổ chức đảng, cùng với việc định hướng bằng chủ trương, nghị quyết sát hợp với thực tiễn, đã chỉ đạo chính quyền, các đoàn thể nhân dân cụ thể hóa chủ trương, nghị quyết thành các chương trình, kế hoạch, biện pháp thực hiện, dưới sự kiểm tra của cấp ủy. Đồng thời, quan tâm chỉ đạo cải tiến nội dung, chất lượng sinh hoạt đảng, nhất là sinh hoạt chi bộ ở khu dân cư và ở chi bộ có ít đảng viên; phân công các đồng chí cấp ủy viên phụ trách theo dõi địa bàn, lãnh đạo các đoàn thể nhân dân đảm nhiệm từng lĩnh vực công tác.

Từ thực tiễn xây dựng hệ thống chính trị ở cơ sở của tỉnh Phú Thọ thời gian qua, có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm như sau:

Một là, cấp ủy các cấp phải nhận thức đầy đủ về vai trò lãnh đạo toàn diện của Đảng đối với hệ thống chính trị; chính quyền và đoàn thể nhân dân các cấp phải nâng cao nhận thức và quán triệt sâu sắc các nghị quyết của Trung ương Đảng về vị trí quan trọng của cơ sở, cũng như việc đổi mới, nâng cao chất lượng hoạt động của hệ thống chính trị ở xã, phường, thị trấn hiện nay. Xác định rõ *phát triển kinh tế là trung tâm, xây dựng Đảng là nhiệm vụ then chốt, xây dựng đời sống văn hóa là nền tảng*; thường xuyên chăm lo xây dựng Đảng, từng bước nâng cao năng lực lãnh đạo toàn diện của các tổ chức đảng, nhằm phát triển kinh tế, cải thiện đời sống nhân dân, xóa đói, giảm nghèo, củng cố quốc phòng, an ninh; tạo điều kiện để nhân dân tham gia phê bình, đóng góp ý kiến trong xây dựng Đảng, chính quyền, xây dựng tinh thần đoàn kết, bình đẳng dân tộc.

Hai là, lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện tốt Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII *"Về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ"* và Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính

trị "Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh" Gắn xây dựng tổ chức đảng ở cơ sở với xây dựng chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân vững mạnh; gắn xây dựng tổ chức cơ sở đảng trong sạch, vững mạnh với khắc phục những hạn chế, yếu kém. Việc thực hiện sự gắn kết này phải trở thành phong trào thường xuyên, liên tục. Trong quá trình chỉ đạo khắc phục sự yếu kém của một số cơ sở đảng, phải tạo được sự phối hợp đồng bộ giữa cấp ủy với các ngành, giữa cấp ủy với chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân. Phân công rõ trách nhiệm của mỗi tổ chức, cá nhân trong việc sâu sát, nắm chắc tình hình cơ sở để có biện pháp khắc phục kịp thời những hạn chế, khó khăn.

Ba là, chăm lo xây dựng đội ngũ cán bộ cấp cơ sở, nhất là người đứng đầu cấp ủy và cán bộ chủ chốt có đủ phẩm chất đạo đức, có lối sống gần gũi nhân dân, thật sự có năng lực lãnh đạo, điều hành, bảo đảm tiêu chuẩn của từng chức danh cán bộ, phù hợp với yêu cầu công tác. Quan tâm đào tạo và mạnh dạn sử dụng cán bộ nữ, cán bộ người dân tộc thiểu số, cán bộ trẻ có năng lực. Thực hiện tốt công tác quy hoạch, bố trí, sử dụng cán bộ để chủ động nguồn thay thế tại chỗ, bảo đảm yêu cầu trước mắt cũng như lâu dài.

Bốn là, thực hiện tốt quy chế làm việc của cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể nhân dân và Quy chế Dân chủ ở cơ sở; mở rộng, phát huy quyền làm chủ của nhân dân đi đôi với giữ vững kỷ cương, kỷ luật. Có cơ chế để nhân dân tham gia, giám sát các hoạt động của tổ chức cơ sở đảng, chính quyền một cách thiết thực; cùng cố, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân ở cơ sở, tạo sự đồng thuận xã hội, nhất là ở những nơi có đông đồng bào có đạo, đồng bào các dân tộc thiểu số. Tập trung xây dựng, hoàn thiện hệ thống quy chế, quy định và làm rõ mối quan hệ giữa các tổ chức trong hệ thống chính trị ở cơ sở; kịp thời giải quyết những

vướng mắc phát sinh trong nội bộ nhân dân, không để những mâu thuẫn nhỏ tích tụ lâu ngày, trở thành "điểm nóng".

Năm là, đối với những cơ sở yếu kém, phức tạp, có biểu hiện vi phạm quyền làm chủ của nhân dân và có nhiều đơn, thư khiếu nại, tố cáo hoặc có diễn biến phức tạp về chính trị - xã hội, cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân cần theo dõi, nắm chắc mọi diễn biến để đánh giá đúng tình hình. Tiến hành thanh tra, kiểm tra, kết luận rõ đúng, sai và xử lý nghiêm những cán bộ, đảng viên có sai phạm; đồng thời có giải pháp cụ thể, thiết thực để sửa chữa, khắc phục, tạo sự thống nhất trong nhận thức và hành động của các tổ chức cơ sở đảng và cộng đồng dân cư.

Trong thời gian tới, để tiếp tục đổi mới và nâng cao chất lượng hệ thống chính trị ở cơ sở, cấp ủy các cấp của tỉnh Phú Thọ sẽ tập trung chỉ đạo tốt việc chuẩn bị đại hội đảng bộ cấp cơ sở, nhất là ở khu vực nông thôn. Tiếp tục quán triệt sâu sắc và thực hiện đúng chức năng, nhiệm vụ của tổ chức cơ sở đảng theo các quy định của Ban Bí thư. Rà soát, bổ sung chức năng, nhiệm vụ của bộ máy chính quyền cơ sở và bố trí cán bộ cho phù hợp; tiếp tục bổ sung, hoàn thiện quy chế hoạt động của các tổ chức trong hệ thống chính trị ở cơ sở, trong đó xác định rõ mối quan hệ công tác giữa các tổ chức. Chỉ đạo thực hiện tốt việc xây dựng tiêu chuẩn đạo đức, lối sống của cán bộ, công chức, viên chức, việc thực hiện Quy chế Dân chủ ở cơ sở, quy chế đối thoại trực tiếp giữa người đứng đầu cấp ủy, chính quyền với nhân dân, nhất là ở cấp cơ sở; đẩy mạnh cuộc vận động "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư". Chỉ đạo thực hiện tốt công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, luân chuyển cán bộ. Đẩy mạnh các phong trào thi đua ở cơ sở, qua đó phát hiện, lựa chọn những quần chúng ưu tú để bồi dưỡng và kết nạp vào Đảng. □